

Bibliographic Data

Author	ရီရီ ၊ ဒေါက်တာ Yi Yi , Dr. Ri Ri , Dok ta	Art. YI0015
Article Title	အရေးတော်ပုံကျမ်းများ ပြဿနာ The Problem of the Texts of Historical Account of Royal Campaign A re" to' pum kyam"" mya" pra ssa na	
Title (Book/Serial)	ကန်သစ်စိမ်းလဲ့ စာတမ်းများ Kanthaseinlai Papers	
Issue and Volume		
Edition		
Place/ Publisher	မင်းလှစာပေ Min Hla Sarpay	
Distributor		
Ed. Date	1969	
Pagination	p. 30 - 62	
Annotation	This paper was read 24th December 1967 before the Kanthaseinlai (Green Lake) Group. It describes problems in the Ayedawbon texts which were historical accounts of a royal campaign. Some texts' were not clear and some were not actual historical accounts of royal campaigns. Five Ayedawbon texts are important in Myanmar history: - 1) Danyawady 2) Razadarit 3) Hanthawady Shinbyushin 4) Nyaungyan 5) Alaungpaya	
Subject Terms	1. Myanmar - history - Hanthawaddy Period 2. Myanmar - history - Nyaungyan Period 3. Myanmar - history - Alaungpaya Period	
Key Words	1. Historical account of the Royal Campaign 2. Alaungpaya , King 3. Rajadarit, King	

အရေးတော်ပုံကျမ်းများပြဿနာ

“မြန်မာစာကို လေ့လာလိုက်စားသူတိုင်း အရေးတော်ပုံ ငါးစောင်တွဲကို ဖတ်ဖူးကြမည်။ မြန်မာ ရာဇဝင်ကို ဝါသနာ ထုံသူတို့လည်း ထိုငါးစောင်တွဲကို လက်လွှတ်ခဲ့ကြမည် မဟုတ်” ဟု ပါမောက္ခ ဦးမောင်မောင်ကြီး ရေးသားခဲ့၏။ ထိုအရေး တော်ပုံများကို လေ့လာရာ၌ ပြဿနာများတွေ့ကြုံ ရပေသည်။ ယင်းတို့မှာ အရေးတော်ပုံအမည်ခံ ကျမ်းမည်မျှရှိသည်။ ယင်းတို့ တွင် အရေးတော်ပုံ အစစ်အမှန်မည်မျှ ရှိသည်နှင့် ထိုကျမ်းများ ကို မည်သူတို့ ရေးသားခဲ့သည်ပင် ဖြစ်၏။

အရေးတော်ပုံ အမည်ခံ ကျမ်းဦးရေကို ရှေးဦးစွာ တင်ပြပါ မည်။ လွန်ခဲ့သော အနှစ်လေးဆယ်ကျော်က အရေးတော်ပုံဟု ယူဆသည့် ကျမ်းငါးစောင်သာ တွေ့ရှိရသေးသဖြင့် သုဓမ္မဝတီ စာပုံနှိပ်တိုက်မှ ‘အရေးတော်ပုံငါးစောင်တွဲ’ဟူ၍ (၁) ချောင်တီ

၁။ စာမျက်နှာ ၂၀၅။ ‘မြန်မာမင်းများ အရေးတော်ပုံ’။

နှုန်းအားဖြင့် လက်ထက်တော်တွင်ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်
ရင်းပီသသောရိုသေသမှု အသုံးအနှုန်းများကိုသာ သုံးနှုန်း
မည် ဖြစ်သောကြောင့် အရေးတော်ပုံ နှစ်စောင်ကို
နှိုင်းယှဉ်လေ့လာလျှင် (က)ပေမူသည်လက်ဝဲနော်ရထာ၏
အရေးတော်ပုံ မူပင်ဖြစ်သည်ဟုဆုံးဖြတ်နိုင်လေသည်။^၁

ဟု ဆိုခဲ့ပေသည်။ပုံနှိပ်မှုတွင်-

အောင် သူတကာ တို့၏ အထွတ်ဖြစ်တော်မူသော
သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသည် ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား ခြေ
ရင်း၌ နိယတဗျာဒိတ်ကို ပန်ဆင်တော်မူသည်မှစ၍လေး
အသချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းကာလပတ်လုံး အယုတ်၊ အ
လတ်၊အမြတ်အားဖြင့် ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို ဖြည့်ဆည်း
ပူးတော်မူသော.....^၂

ဟူ၍ အစချီရကား မူရင်းကျမ်းအစဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှား၏။
ပုံနှိပ်မှုအဆုံးတွင်-

ထိုကမ္ဘာ သားတော် မြေဒူးမင်းသခင်သီရိဓမ္မရာဇာတတပ်၊
ထိုကမ္ဘာဝရှင်အလောင်းမင်းတရားဘုရားတပ်မတော်မှာ
ရှေ့တပ်၊ နောက်တပ် လက်ဝဲ လက်ျာ တပ်စဉ်အတိုင်း
(မုတ္တမ)ကျေးကင်းရှာသို့ရောက်တော်မူလျှင် မင်းတရား
ကြီးနတ်ပြည်စံတော်မူလေသည်။^၃

၁။ အလောင်းဘုရားအရေးတော်ပုံ (နှစ်စောင်တွဲ) ၁၄။

၂။ အလောင်းဘုရားအရေးတော်ပုံ (နှစ်စောင်တွဲ) ၁။

၃။ ယင်း ၁၅၂။

ဘုပါသဖြင့် ‘ပေမူ၌ အဆုံးချပ်ပျောက်နေသည်’ ဟု ဦးလှတင်ဆိုသော်လည်း ကျမ်းအနေဖြင့်ပြီးဆုံးပြီဟု ယူသော်ရပေသည်။ ဤကျမ်းတွင် ကျမ်းပြီး သက္ကရာဇ်နှင့် ကျမ်းရေး ပုဂ္ဂိုလ် အမည်ကို ဖော်ပြခြင်းမရှိချေ။

‘ပိဋကတ်သမိုင်း’ တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးအရေးတော်နှစ်စောင်ကို လက်ဝဲနော်ရထာနှင့် တွင်းသင်းမင်းကြီးတို့ ရေးခဲ့သည်ဆိုလေသည်။ “အောင်သူတကာတို့၏ အထွတ် ဖြစ်တော်မူသော” ချီကျမ်းကို ဦးလှတင်ကလက်ဝဲနော်ရထာ ရေးသည်ဟု ဆိုသော်ငြားလည်း လက်ဝဲနော်ရထာရေး “အလောင်းမင်းတရားကြီး အရေးတော်ပုံ” အထင်အရှား ရှိနေသဖြင့် မဖြစ်နိုင်ချေ။ ၎င်း ပြင် အင်း ၀ မင်း တို့ အစဉ်ကို ဆိုပြီး၍ ချီကျမ်းမှာလည်း “မဟာရာဇဝင်သစ်” ၏ တစိတ် တဒေသ ဖြစ်တန်ရာသဖြင့် ဤ ‘အောင်သူတကာတို့’ ချီအရေးတော်ပုံ သည် တွင်းသင်းမင်းကြီးရေးသည့် အလောင်းမင်းတရားကြီး အရေးတော်ပုံ ဖြစ်သည်ဟု ပါမောက္ခဦးမောင်မောင်ကြီးကဲ့သို့ပင် ယူဆရပေတော့သည်။ ဤကျမ်းသည် အရေးတော်ပုံ အစစ်အမှန်ဖြစ်ပေသည်။

‘ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်အရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံကျမ်းကိုလက်ဝဲနော်ရထာပြုစုစီရင်သည်ဟု ‘အရေးတော်ပုံ’ ၄၁ စောင်တွဲ နိဒါန်း၌ဖော်ပြထား၏။ ပုံနှိပ်မှုတွင်—

ဘုရားကိုရှိခိုး၍ ကြာတိုက်၌ဖြစ်သော အားဖြင့်၊ အလွန်ကောင်းမွန်စွာလှသော ဓမ္မက္ခန္ဓာရှစ်သောင်းလေးထောင်နှင့် တကွသော မင်္ဂလေးတန်ဖိုလ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော တရားတော်အပေါင်းကို ၎င်းထိုသို့ကျေးဇူးအပေါင်း

နှင့်ပြည့်စုံဟော်မှုသောသခင်ဘုရား၏။ တပည့်သားတော်
အရိယာသံဃာတို့၏အပေါင်းကိုလည်းကောင်း၊ အလွန်
ရိုသေစွာရှိခိုးဦး၍၊

ရေနှင့် မြေကိုအစိုးရတော်မူသော (သီရိတြိဘဝနာဒိ
ကျာပဝရပဏ္ဍိတသုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိ) ဖြစ်တော်မူ
သောရွှေနန်းသခင် ဆင်ဖြူများရှင်၊ ရွှေတွင်းငွေတွင်းပတ္တ
မြားတွင်သခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် ဇမ္ဗူဒီပါမြေ
အပြင်တွင် တရားတပါးသော လူမျိုးတို့၏ ပျော်ရာဖြစ်
သောဟံသာဝတီ ရာဇဌာနီပြည်မြတ်၌ နေတော်မူ၍အ
ကျွန်းကျွန်းသော ပြည်ကြီးများကိုနှိမ်နင်းစိုးအုပ်လိုသော
ငှါ၊ သုတ်သင် တီထွင်လုပ်ကြံ၍ အောင်တော် မူသော
အခါမှူးကြီး မတ်ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်တော်မူ၍ အရေး
သင့်ရာ လျှောက်သည်ကို လိုက်နာတော်မူ၍ အောင်မြင်
တော်မူဘူးလေသောပုံစံနည်းနာတို့ကိုဆိုပေလတံ။^၁

ဖုရုဇာရမူရင်း ‘ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်အရေးတော်ပုံ’ အစဖြစ်
တန်ရာသည်။ ပုံနှိပ်မှုအဆုံးတွင်—

ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးလည်း သိန်းခိုမင်းသမီးကိုလက်
ဆောင်ပို့လွှာပြီဟူ၍ ကြားတော်မူလျှင် အလွန်တရာအား
ရ ရွှန်လန်းတော်မူလှ၍ ရှေးမင်းတကာတို့လက်ထက်သိန်း
ခိုကျွန်းက သမီးကညာ ရောက်ဖူးသည် ဟူ၍မရှိ၊ ငါ၏
ဘုန်းလက်ရုံးအာဏာစက်ကြောင့် သမုဒ္ဒရာပင် ခြားလေ

၁။ ‘မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံ’ ၃၂၁။

သောအရပ်ကရောက်လာရသည်ဟူ၍....ပုသိမ်ဆိပ်ကသည်
ရွှေမြို့တော်သို့တင့်တယ်စွာဆောင်ယူခဲ့၍ ရွှေနန်းတော်အ
တွင်း၌ စကြာဝတေးမင်း၏စမ္မိယံခြင်းကဲ့သို့ရွှေနန်းတော်
အတွင်းကိုယ်လုပ်တော်အဖြစ်ဖြင့် လုပ်ကျွေးစေလေ၏။

ဟုဖေပြီပြထားရကား မူရင်းကျမ်းအဆုံးမဟုတ်သည်မှာ ထင်ရှား
လှ၏။ထို့ပြင်ကျမ်းပြီးသက္ကရာဇ်နှင့်စာဆိုကိုလည်းစာကိုယ်၌ဖေပြီ
ပြခြင်းမရှိချေ။

‘ဤဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်အရေးတော်ပုံ’ ကိုမည်သည့် စာဆို
ရေးသည်ကိုစဉ်းစားကြံဆရပေမည်။ ‘အရေးတော်ပုံငါးစောင်တွဲ’
နိဒါန်း၌ ယင်းကျမ်းကိုလက်ဝဲနော်ရထာ ပြုစုသည် ဆိုငြားသော်
လည်းရေးသားပုံမှာလက်ဝဲနော်ရထာ၏ လက်ရာနှင့်မတူချေ။ ဤ
ကျမ်းတွင်အခန်းငယ်များအဆုံး၌ အရေးတော်ပုံ တပုံပြီး၏ ဟူ
သောအရေးအသားမျိုးကိုတွေ့ရ၏။ဥပမာ—

ဇေယျာဝတီတပ်တော်သာသို့ရောက်တော်မူသောအရေး
တော်ပုံတပုံပြီး၏။

တောင်ငူမြို့ကိုအောင်မြင်တော်မူသောအရေးတော်ပုံ တပုံ
ပြီး၏။

သရေခေတ္တရာပြည်မြို့ကိုအောင်မြင်တော်မူသော အရေး
တော်ပုံတပုံပြီး၏။

မြစ်စဉ်တလျှောက် အရှေ့ဖက် အနောက်ဖက် မြို့များကို
အောင်မြင်တော်မူသောအရေးတော်ပုံတပုံပြီး၏။

ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးစစ်သည်တော်များလည်းငြိမ်းချမ်းသာယာစွာနိုင်၍ ပြန်ခဲ့ရသောအရေးတော်ပုံ တပုံပြီး၏။ သမိန်တောဟူသော ရာမညမင်းကို အောင်မြင်တော်မူသောပွဲတော်ဦးအရေးတော်ပုံပြီး၏။

ဤအရေးအသားမျိုးသည် “အောင်သူတကာတို့၏အထွတ်ဖြစ်တော်မူသော” ချီအလောင်းမင်းတရားကြီး အရေးတော်ပုံ” ၌ ရေးသားပုံ နှင့်ဆင်တူရိုးမှားဖြစ်နေပေသည်။ ဥပမာ-

၁၁၁၄-ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၅ ရက်နေ့ ရွှေပေါင်းလောင်ဟူသောအရပ်တွင်တလှိုင်းတို့ကို အောင်မြင်တော်မူသောအရေးတော်တပုံ ကားပြီး၏။

ဝါခေါင် လပြည့်ကျော် ဆယ်ရက်နေ့ ညောင်လှဟူသောအရပ်တွင်တလှိုင်းတို့ကို အောင်မြင်တော်မူသောအရေးတော်တပုံ ကားပြီး၏။

နတ်တော်လဆန်း ၈ ရက်နေ့ခင်ဦးတပ်ကို အောင်မြင်တော်မူသောအရေးတော်တပုံကားပြီး၏။

နတ်တော် လပြည့်ကျော် ငါးရက် ငါးစို့ ဟူသောအရပ်တွင် တလှိုင်းတို့ကို အောင်မြင်တော်မူသောအရေးတော်တပုံ ကားပြီး၏။

ထို့ကြောင့် ‘ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်အရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံအရေးတော်ပုံစစ်ကိုတွင်းသင်းမင်းကြီးရေးတန်ရာသည်ဟုယူဆမိ၏။

၁။ မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံ ၃၂၃-၃၃၃။

၂။ အလောင်းဘုရားအရေးတော်ပုံ(နှစ်စောင်တွဲ) ၃၀-၃၆။

‘ညောင်ရမ်းမင်း အရေးတော်ပုံ’ ဤ အရေးတော် ပုံ ကို မြင်းခုံတိုင်မြို့စားတရားသူကြီးမဟာအတုလဓမ္မိကရာဇာ ရေးသည် ဟု ‘အရေးတော်ပုံငါးစောင်တွဲ’ နိဒါန်းတွင် ဆိုထား၍ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်နှင့် ပါမောက္ခ ဦးမောင်မောင်ကြီးတို့ကလက်ဝဲ နော်ရထာရေးတန်ရာသည်ဟု ယူဆကြ၏။ ပုံနှိပ်မှုတွင်—

သက္ကရာဇ် ကိုးရာ့ငါးဆယ် ကိုးခု ဟံသာဝတီကို တောင်ငူဘုရင်နှင့် ရခိုင်ဘုရင်ဝန်းရံ၍ လုပ်ကြံတော် မူကြ လျှင် ဆင်ဖြူများရှင် ဘဝရှင် မင်းတရားကြီး ဘုရား နိုင်ငံတော်ဖြစ်သော တိုင်ကြီး ပြည်ကြီး အပေါင်း ထီး ဆောင်းမင်းတကာ တို့သည် အသီးသီး ခြားနား ကြ လေသည်။ ယင်း သောအခါ ညောင်ရမ်း ဘုရားလည်း ညောင်ရမ်းမြို့ကိုအခိုင်အလုံပြု၍နေတော်မူသည်။

ဟု ဆိုထားရကား မူရင်းကျမ်းအစမဟုတ်ချေ။ ပုံနှိပ်မှုအဆုံးတွင်—

သေနတ်သင့်၍ ထားဝယ်စားဆုံးမှ ဆင်လည်၍ ပြေး သည်ဟူ၍ လျှောက်လျှင် ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးဘုရား လည်း ဆုပေးတော် မမူသာသေး။ ထားဝယ် စားကုန် လယ်စီးကို စစ်ဘိဦး အမိန့်တော်ရှိ၍ စစ်ရသော် ‘စွယ် ချင်းရှက်လျှင်ပင် သေနတ်သင့်သည်။ သို့မှ ဆင်လည်၍ ပြေးလေတော့သည်’ ဟူ၍ လျှောက်လျှင် နှစ်ယောက်ကို ပင် အထိုက်အလျောက် ချီးမြှင့်တော်မူသည်။^၁

၁။ မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံ ၃၉၉။

၂။ ‘ယင်း’ ၄၄၃။ ‘မဟာရာဇဝင်ကြီး’ တတိယအုပ် ၁၇၀။

ဖော်ပြ လေရာ မူရင်းကျမ်း အဆုံးမဟုတ်သည်မှာ ထင်ရှားပေသည်။ ထို့ပြင် စာကိုယ်၌ ကျမ်းပြီး သက္ကရာဇ်နှင့် စာဆိုအမည်လည်း မရှိပါချေ။

‘ညောင်ရမ်းမင်း အရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံကျမ်းသည် သက္ကရာဇ် ၉၅၉ ခုမှစ၍ ၉၇၅ ခုတွင်ဆုံးသွားသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းနန်းသက်မှာ ၉၅၉ မှ ၉၆၇ ခုအထိဖြစ်၍ ၎င်းသားတော် အနောက်ဖက် လွန်မင်းတရား နန်းစည်းစိမ်မှာ ၉၆၇ မှ ၉၉၀ အထိဖြစ်လေရကား ‘ညောင်ရမ်းမင်းအရေးတော်ပုံ’ အမည်ရှိသော ကျမ်းမှာ ညောင်ရမ်းမင်း လက်ထက် အလုံးနှင့် အနောက်ဖက်လွန်မင်းလက်ထက် တစိတ်တဒေသ ဖြစ်နေ၏။ ဤကျမ်း၏ ရင်းမြစ်ကို ရှာဖွေသော် ဦးကုလားရေး ‘မဟာရာဇဝင်ကြီး’ တတိယအုပ်မှသတ္တရသမတဲတဲလုံး၊ အဋ္ဌရသမတဲအစနှင့် တွင်းသင်းမင်းကြီး ပြုစုစီရင်သော ‘မဟာရာဇဝင်သစ်’ တွင် ကိုးကားထားသည့် ‘မင်းရဲဒိဗ္ဗချောင်း’ မှ အဖွဲ့အနွဲ့များ ပေါင်းစပ်မှု ဖြစ်ပေသည်။ လိုကြောင့် ဤ ‘ညောင်ရမ်းအရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံကျမ်းမှာ မြင်းခုံတိုင်မြို့စား တရားသူကြီး မဟာ အတုလဓမ္မိက ရာဇာသော်၎င်း၊ လက်ဝဲနော်ရထာသော်၎င်း ရေးသည့် အရေးတော်ပုံ မဟုတ်ချေ။ ပုဂ္ဂိုလ်တဦး တယောက်၏ ရာဇဝင် စုဆောင်းချက်မျှသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထင်ရှားစေရန် ဥပမာနှင့် ပြပါမည်။

ထိုသက္ကရာဇ်တွင် တောင်ငူဘုရင်က ရမည်းသင်းမြို့ကို အခိုင်အလုံ ဝင်နေကြောင်းကို ကြားတော် မူလျှင် မောင်အိမ်ရှေ့မင်း အလုံးအရင်းနှင့် အလျင်ချီ၍ လုပ်ကြံ ●ချစေတော်မူသည်။ သားတော် အိမ်ရှေ့ မင်းလည်း

ရမည်းသင်းမြို့ကို ကျွန်တော်ရအောင် လုပ်ကြံ၍ ဆက်
မည်လျှောက်ပြီးလျှင် ဘယကျော်ထင်တပ်မှူးနန္ဒပကြံစစ်
ကဲ၊ သီရိဇေယ နော်ရထာ တပ်မှူး၊ ထော်နှိုင်း ရဲစစ်ကဲ။
ဘယ ကာမဏီတပ်မှူး၊ နတောင်များစစ်ကဲ၊ သက်ရှည်
ကျော်ထင်ရည်တပ်မှူး၊ မဟာပျံချီစစ်ကဲ၊ ရာဇသင်္ကြံ တပ်
မှူး၊ လကျောဘိနန်းသူစစ်ကဲ။ သားတော်အိမ်ရှေ့ မင်း
တပ်တွင် လက်ဝဲစည်သူနှင့် ဘယသင်္ကြံ ကိုစစ်ကဲခန့်တော်
မူသည်။ သည်ခြောက်တပ်တွင် ပါသည့်တိုက်ဆင်နှစ်ရာ၊
မြင်းသုံးထောင်၊ စစ်သည်ရဲနှစ်သောင်းနှင့်သက္ကရာဇ် ကိုး
ရာ့ခြောက်ဆယ့်နှစ်ခု တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းတရက်နေ့
ချီတော်မူသည်။ ရောက်တော်မူလျှင် ဆင်တော် သီရိ
နာဂကို စီးတော်မူ၍ ရမည်းသင်းမြို့လည်၍ ကြည့်တော်
မူသည်။ မြို့၏လက္ခဏာကိုမြင်တော်မူလျှင် တပ်မချနှင့်၊
ယခုပင် ငါတိုက်တော်မူမည် အမိန့်တော်ရှိသည်။ တပ်
မှူးစစ်ကဲအပေါင်းတို့လည်း အလိုတော်သို့လိုက်၍ ဆင်
မြင်းကပြီးလျှင် မြို့သို့ချဉ်း၍ ရွပ်ရွပ်ခွံခွံ လုပ်ကြံရသည်။
တခဏချင်းပျက်၍ တမြို့လုံးကိုရတော်မူသည်။ ယင်းသို့မှ
ဘယနန်းသူကို အလုံးအရင်းနှင့် အစောင့်အနေခန့်တော်
မူ၍ ရတော်မူသည့် ဆင်သုံးဆယ်၊ မြင်းခြောက်ဆယ်၊
ရှမ်းပိုက်ကောင်ဟန်တထောင်ကျော်၊ တလိုင်းတထောင်
ကျော်ကိုယူ၍ ပြန်တော်မူသည်။ ရောက်လျှင် ရသည့်
ဆင်မြင်းသို့ ပန်းကိုဆက်သည်။ ခမည်းတော်ဘုရားအား
ရတော်မူ၍ စားတော်ကွမ်းခွက်၊ စားတော်လက်ဖက်၊ အိုး

သောက်ရေတကောင်း၊ ဘုန်းတောက်ပဟူသော ဆင်ကို ဆုပေးတော်မူသည်။

သည်ကို ရည်၍ ‘တက်ဘုန်းနွံမြောက်၊ ကြားတိုင်း ကြောက်သား၊ ထွန်းတောက်နုတော်၊ သောင်းမြေပေ၊ ထက်၊ ဘိုးတော်စောထွတ်၊ ဘနေနတ်အား၊ မလွတ်ဟျင်း တျင်း၊ ရမည်းသင်းကို၊ မကြွင်းသိမ်းခြေ၊ မိန့်တော် စေ သော်၊ ဗိုလ်ခြေလုံးရင်း၊ ဆင်မြင်းပင်ပန်း၊ စခန်းမထောက်၊ ရောက်လေ၊ ချွံချွံ၊ တိုက်လုပ်ကြံ၍။ မခံနိုင်ချေ၊ ပျက် ကျေမြို့လုံး၊ ယူကြုံးသုံ့ပန်း၊ ရွှင်လန်းရဲမက်၊ ပြည့်နှက်ဖြိုး မျှ၊ လက်ရပည်းဖြင့်၊ အတင်တင်တည့်၊ ရင်ပြင်ရွှေမှောက်၊ ဆက်လာရောက်က၊ မိုးအောက်လူတွင်၊ ဘယ်ဘုရင်၏၊ ရင်ခွင်သီးခြား၊ ဘယ်မင်းသားသည်၊ ပျိုထွားနုမြစ်၊ ဆယ့် ငါးနှစ်က၊ ခုနစ်အင်္ဂါ၊ ကိရိယာလက်နက်၊ ပြည့်စုံလျက် သား၊ ရခက်ခဲလှ၊ မြို့ကိုမျှလျှင်၊ ဒီပတန်ဆောင်၊ သို့စင် အောက်သည်၊ ရဲခေါင်ရှည်ကြူ၊ မကြားဘူးဟု၊ ယုံပျူး ကြိုင်စွန်း၊ မိန့်တော်ပန်းဖြင့်၊ ထူးဆန်းများမြောင်၊ ဘိုး ထွတ်ခေါင်သည်၊ ခြောက်ထောင်တည့်ဆုပေး မှန် စွေး စွေး’ ဟူ၍ မင်းရဲဒိဗ္ဗချောင်းတွင် ‘စပ်လေရာမှာ ရမည်း သင်းကို လှင်ကြံတော်မူသော သက္ကရာဇ်ကား ကိုးရာ

၁။ ‘မြန်မာမင်းများ အရေးတော်ပုံ’ ၄၀၄။ ‘မဟာ ရာဇ ဝင်ကြီး တတိယအုပ် ၁၂၀-၁။

၂။ ‘မင်းရဲဒိဗ္ဗချောင်း’ ပိုဒ်။

ခြောက်ဆယ်နှစ်ခွဲဖြစ်သည်။ အိမ်ရှေ့ မင်း ဖွားတော်
မူသော သက္ကရာဇ်ကား ကိုးရာသုံးဆယ် ကိုးခု ဖြစ်သည်။
ထွက်သော် နှစ်ဆယ် သုံးနှစ်ဖြစ်သည်။ သို့ကိုရှင်သံကိုသည်
သက်တော် တဆယ် ငါးနှစ် စပ်လေရာ အရေး အသား
ပျက်သည်သာ ဖြစ်သည်။

၎င်းသက္ကရာဇ် တပို့တွဲ လဆန်း လေးရက် စနေနေ့၊
ညောင်ရွှေသို့ချီတော်မူသည်။ တပ်စဉ်ကား ဘယကာမဏိ
တတပ်၊ ရာဇသင်္ကြံတတပ်၊ သီရိဇေယျနော်ရထာတတပ်။
သီဟပတေ့တတပ်၊ သီရိဓမ္မာသောကတတပ်၊ သားတော်
အိမ်ရှေ့မင်းတတပ်၊ ဘဝရှင်မင်းတရားမှာ နောက်တပ်မ
ပြု၍ ချီတော်မူသည်။ သည်ခုနစ်တပ်တွင် ပါသည့် တိုက်
ဆင်သုံးရာ၊ မြင်းလေးထောင်၊ စစ်သည်သူရဲ သုံးသောင်း
ငါးထောင်နှင့် ချီတော်မူသည်။ ညောင်ရွှေသို့ မရောက်
ခင် တတိုင်ကျော်ခန့်တွင် ညောင်ရွှေ စော်ဘွား အလုံး
အရင်းများနှင့် ကြို၍တိုက်လာသည်။ မြင်းလေးထောင်
နှင့်ရွှေချီစေသော နန္ဒပစ္စည်းတို့မြင်းတပ်ပျက်၍သုံးစု တစု
သာခံချေသည်။ မြင်းတပ်ပျက်၍ ပုခန်းသီဟပတေ့တပ်
တိုင်းအောင် ပေါက်လာလေသည်။ သီဟပတေ့ လည်း
ကြုံကြုံခံ၍ နေသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းတပ်သို့လည်း ရွှေ
တပ်ပျက်ကြောင်းကို လျှောက်ထားရသဖြင့် ကြားတော်
မူလျှင် ဆင်တော် ဘုန်းတောက် ပကံ့ စီးတော် မူ၍

ညောင်ရမ်းပါ လက်နက်ကိုင် အတရော်စု၊ တစ်စုတက်
တူရနောင် သေနတ် လုလင်လက်ဝဲ ရွှေစားလက်ျာ ရွှေ
ထားသည် ကျွန်တော်အစုသားတို့နှင့်သာ ဆင်တော်ကို
အပြင်းတိုး၍ တိုက်တော်မူသည်။ ညောင်ရွှေ စော်ဘွား
တပ်ပျက်၍ ဆုတ်လေ၏။ အိမ်ရှေ့မင်းလည်း တက်၍
တိုက်တော်မူသည်။ စော်ဘွားမြို့သို့ ဝင်၍ ခံမည် စီရင်
သည်ကို မခံရအောင် အဆောတလျှင် လုပ်ကြံတော် မူ
သည်။ မြို့တံခါးမပိတ်ခင် ဝင်တော်မူလျှင် စော်ဘွား
ကိုယ်နှင့်တကွ သုံးဆယ် ကိုးလုံး မိုင်းကို အစိုးရသော
ညောင်ရွှေမြို့အလုံးကို ရတော်မူသည်။ ခမည်းတော်ဘဝ
ရှင် မင်းတရားကြီးလည်း နောက် ရောက်တော်မူလာလျှင်
သားတော်ကို လူပျို လူရွယ်ပီသည်။ မသင့်၍ ပြောင်း
သေနတ်ထိခဲ့သော်၊ မခက်ချေလောဟူ၍ အမိန့်ရှိသည်။
သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းလည်း သင်းတို့ရှမ်းမျှကိုရပ်ရပ်နေ
နေမျှော်တင်း၍ လုပ်ကြံရမည့်အကြောင်းမရှိသောကြောင့်
ကျွန်တော် အလျင်တိုက်ပေသည်ဟူ၍ လျှောက်ပြီးလျှင်
စော်ဘွားနှင့်တကွ သားမယားကို ဆက်သည်။ ခမည်း
တော်ဘုရားလည်း စော်ဘွားမှစ၍ တမြို့လုံးကိုသစ္စာတော်
ပေးရသည်။ ယင်းသည်မှ ဆင်ကောင်း၊ မြင်းကောင်း၊ သူ
ရဲခက်ကောင်းတို့ကို သိမ်းယူတော်မူ၍ ပြန်တော်မူသည်။

၁။ ‘မြန်မာမင်းများအရေးတော်ပုံ’ ၄၀၅။ ‘မဟာရာဇဝင်’
တတိယ အုပ် ၁၂၁။

သည်ကိုရည်၍ “ဘဝသခင်၊ တို့နှုတ်ရှင်နှင့်၊ နေ့သွင်
ကျက်သရေ၊ အိမ်ရှေ့နေသား၊ သပြေလွတ်ကျော်၊ ခမည်း
တော်လျှင်၊ ရွမ်းဆော်အောင်စည်၊ စစ်သည်ရဲမက်၊ လက်
နက်ထွေပြီး၊ ညီးညီးညီးတိ၊ စစ်ကြီးသဘင်၊ ချီရာတွင်
၌၊ သူ့ဆင်စီထပ်၊ တို့ရှေ့တပ်လည်း၊ ရွပ်ရွပ်ပျက်၏၊
လျှောက်လာတည့်က၊ သို့သည့်အခါ၊ ဤအရာတွင်၊ စကြာ
နန်းဆက်၊ ငါရှိလျက်ကို၊ စက်စက်မုန့်ဦး၊ ရှေ့နောက်
ဂူသား၊ ပြောင်လူးနတ်သ။ မျိုးနာဂထာက်၊ ရှင်ဖဘုရား၊
ကြိုးစားဝှန်သည်၊ တစီးတည်းလျှင်၊ ကြည်းမျှ၊ မြေမိုး၊
ပြတ်ကြိုးတနန်း၊ တိုက်လွှင့်ထွန်းက၊ ဖြန်းဖြန်းပြိုကွဲ၊ ပြေး
လွှဲထောင်းထောင်း၊ မြေမိုးစောင်းမျှ၊ ရိုက်မြောင်းတင့်
ခေါင်၊ စီးတည်းအောင်သည်၊ ရံနောင်တည့်စံ တပြေး
နန်းကြသွေး”ဟူ၍ မင်းရဲဒိဗ္ဗချောင်းတွင် စပ်လေသည်။

‘မဇ္ဈိမဒေသ အရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံကျမ်းမှာပုံမနှိပ်ရသေး
သော ဒွါရာဝတီမြို့ဝန်မင်း၊ နေမျိုးဇေယျကျော်ထင် သက္ကရာဇ်
၁၁၈၅ ခုတွင် ပြုစုသော ကျမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းဦးတွင် “ရန်
အောင်ရာသော အကြောင်းငါးပါး” ကို ရာဇာနိတိ ကျမ်းလာ
အတိုင်း ဖော်ပြပြီးနောက်—

အမရပူရမြို့တော်သည်ဆဒ္ဒါန်ဆင်ပေါက်ထီး၊ ပေါက်
မနှစ်စီးသခင်မင်း တရားကြီး ဘုရားလက်ထက် တော်၊

သက္ကရာဇ် ၁၁၄၆ ခုနှစ် ရက္ခပူရတိုင်း၊ အယုဇ္ဈပူရတိုင်း စသော ဓညဝတီ ရခိုင်ပြည်ကြီးကို အလိုတော်ပြည့်လျှင် အနောက်ကုလားပြည်၊ ဘင်္ဂလား၊ ကာလကတ္တား၊ ဂူမ္ဘာစီ စစ်သူကြီးတို့နှင့် အရေးရှိသမျှ အကြောင်း တို့ကို လည်း ကောင်း၊ မဇ္ဈိမတိုင်းပြည်သို့ အရည်ပညာရှိသော မှူးတော်မတ်တော်တို့ကို စေလွှတ်တော်မူ၍ အနောက်ပြည် မင်းတို့နှင့် စကားအရေးအကြောင်း သင့်တင့်လျှောက် ပတ်စွာ မနိမ့်မမြင့်စေရ ပြောဆိုပြီးမှ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန် စာပေကို ရွှေဘဝ ၊ တော်အောက် ဆောင်ယူ ပို့ဆက်ရ သော အကြောင်းအရာများကို ထင်ရှားစွာ ထုံးရာဇဝင် စာတန်းထားသတည်း။ ။

ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။ ကျမ်းနိဂုံးတွင်—

ဒွါရာဝတီမြို့ဝန်နေမျိုးဇေယျကျော်ထင် သော်ကား အပြည်ပြည်ဆောင်သောမင်းတို့ မငြိုးမသန်း စေအောင် နှစ်ဖက်လှ လျှောက်တင်ပြောဆို ဆောင်ရွက်သမျှကို စာ တန်းထားသည်။ ဤစာတန်း ထွက်ဆိုသည့် အတိုင်း လည်း အမှန်ရှည်စွာ တည်ထွန်းရာသော အကြောင်းဖြင့် လင်္ကာ မော်ကွန်းလည်း စီကုံးထားသည်။ စာတန်းစကား မှတ်သားမပါကျန်သည် ရာကို စာလင်္ကာတွင် ပညာရှင် တို့ သိမြင်စေကြောင်း၊ ဖြည့်လောင်းမလပ်၊ မော်ကွန်း တပ်သည်။ ။ ပညပ်လူမှုစွယ်စုံတည်း။ ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၈၅ ခုတန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၅ ရက်
နေ့ မဇ္ဈိမဒေသတိုင်းနှင့် အကြောင်းရှိသမျှကို စာတန်း
ထားသည်။ အမုန်ရှည်စွာ သင့်သောအကြောင်း ဖြစ်၍
ပေထက်အက္ခရာ ကောင်းမွန်သေချာစွာ ပုလဲလုံး စီထား
သကဲ့သို့ တင်ပြထားသည်။

ဟု ပါရှိရကား နေမျိုးဇေယျကျော်ထင်သည်၍ ကျမ်းကို ၁၁၈၅
ခုတွင် ရေးကြောင်း ထင်ရှား၏။ သို့သော် ဤ အရေး တော်ပုံ
အမည်ခံကျမ်းမှာ အရေးတော်ပုံ မဟုတ်၊ စာတန်းသာ ဖြစ်ပေ
သည်။

နိဂုံးချုပ်အနေနှင့် အထက်တွင်တင်ပြ ဆွေးနွေးခဲ့သည့် အ
ရေးတော်ပုံ အမည်ခံကျမ်းများ ပြဿနာများအပေါ် ထင်မြင်
ယူဆချက်များကို အကျဉ်းရုံး၍ တင်ပြပါမည်။

၁။ ‘ဓညဝတီအရေးတော်ပုံ’ သည် ၁၁၄၉ ခုကုန်လောက်
တွင် ကဝိသာရာဘိသီရိပဝရ အဂ္ဂမဟာ ဓမ္မရာဇာဓိရာဇဂုရု တံဆိပ်
တော်ရ ဆရာတော်ပြုစုသည့် အရေးတော်ပုံဖြစ်၍ ကျမ်းအပြည့်
အစုံရှိသည်။

၂။ ‘ရာဇာဓိရာဇ် အရေးတော်ပုံ’ ကျမ်းကို ဗညားဒလအမတ်
ကြီး ရေးတန်ရာသည်။ ကျမ်းအပြည့်အစုံရှိ၍ အရေးတော်ပုံ စစ်
မှန်သည်။

၃။ ‘မဂဒ္ဒအရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံကျမ်းမှာ ရာဇာဓိရာဇ်
အရေးတော်ပုံမှ တစိတ်တဒေသ ဖြစ်ပေသည်။

၄။ ‘အလောင်းမင်းတရားကြီးအရေးတော်ပုံ’ ‘ဘဂျာဝါဒိဂုဏကရံ’ ချီမှုကို လက်ဝဲနော်ရထာ ရေးသားခဲ့၏။ ကျမ်းကျိုးပေါက်နေ၏။ ပုံမနှိပ်ရသေးချေ။

၅။ ‘အလောင်းဘုရားအရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံ ‘ရတနာပူရအင်းဝမင်းတို့’ အစချီသော စာမှာ အရေးတော်ပုံ မဟုတ်၊ တွင်းသင်းမင်းကြီးရေး မဟာရာဇဝင်သစ်၏ တစိတ်တဒေသ ဖြစ်တန်ရာသည်။

၆။ ‘အလောင်းမင်းတရားကြီးအရေးတော်ပုံ’ ‘အောင်သူတကာတို့၏ အထွတ်ဖြစ်တော်မူသော’ ချီမှုကို တွင်းသင်းမင်းကြီးရေးတန်ရာသည်။ ကျမ်းပြည့်စုံသည်ဟု ယူဆရ၏။

၇။ ‘ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူရှင် အရေးတော်ပုံ’ ကို တွင်းသင်းတိုက်ဝန်မဟာစည်သူရေးတန်ရာသည်။ ကျမ်းအပြည့်အစုံပုံမနှိပ်ရသေးချေ။

၈။ ‘ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးအရေးတော်ပုံ’ အမည်တွင် သဠာဏဘာ အရေးတော်ပုံမဟုတ်ချေ။ ဦးကုလား ‘မဟာရာဇဝင်ကြီး’ မှ တစိတ်တဒေသနှင့် ‘မင်းရဲဒိဗ္ဗချောင်း’ မှ ကောက်နုတ်ချက်များ စုပေါင်းထားချက်သာ ဖြစ်သည်။

၉။ ‘မဇ္ဈိမအရေးတော်ပုံ’ အမည်ခံကျမ်းမှာ ၁၁၈၅ ခုတွင် ဒွါရာဝတီမြို့ဝန်နေမျိုးဇေယျကျော်ထင် ပြုစုသော ကျမ်း ဖြစ်သည်။ အပြည့်အစုံဖြစ်၏။ ပုံမနှိပ်ရသေးချေ။ အရေးတော်ပုံ မဟုတ်၊ စာတန်းဖြစ်သည်။

အရေးတော်ပုံ အမည်ခံကျမ်းတို့သည် အရေအတွက်အားဖြင့် ၉ စောင်ရှိသော်လည်း အကြောင်းအရာအားဖြင့် ၇ မျိုးသာဖြစ်

ပေသည်။ (၁) ခညဝတီအရေးတော်ပုံ၊ (၂) မဂဒူး အရေးတော်ပုံ၊ (၃) ရာဇာဓိရာဇ် အရေးတော်ပုံ၊ (၄) ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူရှင်၊ (၅) ညောင်ရမ်း၊ (၆) အလောင်းမင်းတရားကြီးနှင့် (၇) မဇ္ဈိမဒေသတို့ဖြစ်ပေ၏။ ယင်းတို့တွင် မဂဒူး အရေးတော်ပုံ၊ ညောင်ရမ်း အရေးတော်ပုံ၊ အလောင်းဘုရားအရေးတော်ပုံနှင့် မဇ္ဈိမဒေသ အရေးတော်ပုံ အမည်ခံ ကျမ်းများသည် အရေးတော်ပုံ မဟုတ်သဖြင့် အရေးတော်ပုံ အစစ်အမှန် ၅ စောင်သာရှိပေသည်။ ယင်းတို့ကား (၁) ခညဝတီ၊ (၂) ရာဇာဓိရာဇ်၊ (၃) ဟံသာဝတီ ဆင်ဖြူရှင်၊ (၄) နှင့် (၅) အလောင်းမင်းတရားကြီး အရေးတော်ပုံများ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဒေါက်တာနီနီ

ကျမ်းပြုအရာရှိ(ကုန်းဘောင်ခေတ်)
မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကော်မရှင်။